

בין "גדול" ל"קטן"

מכון מאיר

1. שבת קי"ט, ב'

אמר רבי יצחק לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהושוו קטן וגדול שנאמר והיה כעם ככהן וכתוב בתריה הבוק תבוק הארץ.

2. ישעיה כ"ד, א'-ג'

(א) הנה יהיה בוקק הארץ ויבולקה ועוה פניה ויהפין ישיבה:
(ב) והיה כעם ככהן כעבד פאדניו בשפחה בגברתה פקונה כמוכר כמלוה פלוה פנשה פאשר נשא בו: (ג) הבוק תבוק הארץ והבוז תבוז כי יהיה דבר את הדבר הזה:

3. עין אי"ה שבת ב', י"ב, י"א

א"ל רבנן לריב"ל, אתו דרדקי האיזנא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא אתמר כוותיהו. ההופעות הרוחניות ישנן שהן במדות שונות, מהן גדולות ומהן קטנות, אבל כולן נחלקות לשתי מחלקות כלליות, שהן בתכונה מקורית או בתכונה הסתעפותית. ויכול הדבר להיות שהתכונה ההסתעפותית תהיה גדולה מאד בערכה והתכונה המקורית תהיה קטנה, אבל בכ"ז הערך המקורי הוא נותן חשיבות גם להדבר הקטן מפני אותו היתרון שהדבר הוא מקורי. וכאשר פני משה כפני חמה שהיא היסוד האורי המקורי, ופני יהושע כפני לבנה שהיא היסוד ההסתעפותי, על כן כל אותה הגדולה של הופעת הקודש שבימי יהושע בן נון היא גדולת הסתעפותית. ואלה הדרדקי, עם כל מה שעדיין לא קבלו חכמה ודעת מרבותיהם מפני הילדות שלהם, היו בעלי כשרונות מקוריים, עד שנתגלתה בהן, עם כל הזעירות של הענינים לגבי הערך של החכמה הרחבה שנתגלתה בימי יהושע בן נון, ומצד אותה ההערכה המקורית שהיא כפני חמה, אמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא אתמר כוותיהו.

4. עין אי"ה שבת ב', ו', ק"ט

המרקדת לכותח, ... כשם שהרשעה ונטייתה היא מעוותת דרכי האדם ומטה אותו מדרכי חיים לדרכי מיתה, כך היא מקטנת את מאוריו ומגדילה את כל הדברים היותר קטנים, בעיניו, עד שהוא ממלא מהם את נפשו וממילא ישעו עיניו ולא יוכל להביט לדברים גדולים ונעלים, שהם תיקון עולם ברום המוכן, ומתגדל על ידי זה כח הדמיון בכל מילואו עד שאין מקום לשכל טוב ולדעה ישרה לחדור והאדם הולך חשכים ואין נוגה לו. ראויה היא השמחה להתבלט בעת יגלה לפניו תיקון לדבר שכבר נפסד ונתקלקל. אהבת הטוב ראויה היא לפעול אצלנו את פעולתה, לעוררנו לחדוה בכל טוב שמנצח. אבל הקטנות, שהיא יסוד הרשעה, תמצא לה את מקום התגלות התפעלות זו, בדבר קטן שבקטנים. הכותח הוא אחד ממכשירי האוכל שנעשה דוקא מנהמא דעיפושא אחר שכבר אינו ראוי עצמו לאכלה - ומחלב שנתקלקל, נסיובא דחלבא - כלומר, מזון הגדולים והקטנים שנתקלקלו, חוזר לתיקון באיזה אופן. הילדות האנושית מוצאה לה את מקום התפעלותה, - הטמונה בקרבה לצורך שמחת תקונם של דברים גדולים שנתקלקלו בחזרם לטובה ביום חבוש ד' את שבר עמו ועולמו. ודרכי האמורי מעוררים להנמיך תכונה זו להיות מרקדת לכותח.

5. סוכה כ"ה, א'

תנו רבנן שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן שלשים מהן ראויים שתשרה עליהן שכינה כמשה רבינו ושלשים מהן ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון עשרים בינונים גדול שבכולן יונתן בן עוזיאל קטן שבכולן רבן יוחנן בן זכאי אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים קלים וחמורים וזרות שוות תקופות וגימטריאות שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים משלות כובסין משלות שועלים דבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן היות דאביי ורבא.

6. אורות התורה ט', ט'

לפעמים כשלומדים דברים קטנים בהתפעלות מרובה כזו, שרישומה על הנפש פועל כאילו היה הענין הזה הקטן הגבוה שבגבוהים, מתגשמת הדעת, וכנפי הרוח - מתקצצות. וההדרכה הישרה היא ללמוד כל ענין (בהתפעלות של שמחה, שיש בה הרגשה כפולה: רגש של - גדולה עליונה, מתוך שכל סעיף קטן רוחני הלא משלים הוא את עץ החיים כולו, ומתוך כך הכל הוא גדול, ורגש שני שבתוכיות הפרטיות של כל ידיעה, ובפרט תורת, יש בה ערך חיובי מאד, שראוי להעריכו בשמחת כבוד לפי מדתו. ואש של מעלה ואש של מטה מתחברים ביחד להאיר ולחמם את הנשמה.